

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Ненадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 3, а за пола године 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врете 3 краиц. за тринутъ. № 31.

Мртвыи Гостъ.

(Продужено)

VI.

У дому господара Мирковића држане су были преко године породичне светковине, но оне су были ограничene само на домаће, изузимајући данъ венчана домаћинова, када су и гости звани. У те дане имали су честь при трапези бити и њгови у трговини помоћници. Немоймо се дакле чудити, што е и Милановъ данъ рођена светчано проведенъ.

То е већ было узаконѣно, да нико живый нѣ смео ни самимъ погледомъ увредити онога, чи е данъ рођена было, и нико му нѣ смео одрећи, ако га е за што замолио. Свакій е морао какавъ такавъ даръ спремити и поднети му га. У тай данъ была е и трапеза обилнија, и ело се на сребру, а у вече гореле су стеаринске свеће у сребрнимъ свећњацима, и онај, чи е данъ рођена было, седио е у зачелю, гдѣ обично само домаћинъ седао. Спремљени дарови давани су свагда пре ручка, за трапезомъ напјало се у здрављъ председавајућегъ, а после ручка любіо се овај у уста са свима, кои су ту были. — Овај старинскій обичай наслѣдио е господаръ Мирковићъ одъ свои предака и нѣ га хтео оставити.

Све ово сбыло се на данъ рођена Миланова, по уведеномъ обичаю, кои е Милану добро познатъ было. Кадъ е тога дана ушао у трапезарию, већ су сви на њга чекали. Садъ господаръ Мирковићъ приступи съ честитанѣмъ и поднесе му еданъ повећий листъ артив, завіенъ у свилу. Та артия нѣ ништа друго была него вежска (мѣница — полица), кою е притяжатель одъ домаћина у свако доба наплатити могао. За њимъ приђе госпоя Мирковићка; она му поднесе подпуну униформу едногъ капетана. Дође редъ и на Лепосаву; она е држала у руци сребрнъ танъиръ. на њму е было шесть марама за вратъ, кое е она своіомъ рукомъ порубила и краеве везомъ накітила, а повръ марама лежаше едно писмо запечаћено великимъ печатомъ полка, и

на њму овај надписъ: Господину капетану Милану Златковићу. Миланъ отвори писмо, аль има шта и видити; явля му се, да е аванцирао за капетана. Додуше надао се онъ аванцаменту, аль нѣ мислио, да ће и доживити. Као капетанъ остављивъ е и далъ на посади у Н—Б . . . , а бывшій њговъ капетанъ поступио е за маіора.

„Мислимъ,“ рече Лепосава, „да ми господинъ капетанъ неће за зло примити, што е ово писмо за неколико дана у тайности лежало. Оно е стигло пре осамъ дана, аль самъ га я прикрила наменувши га за данашній данъ. Я самъ зато већ казнѣна тимъ, што самъ еднако стрепила у срцу, да како незоднате пре овогъ дана о томъ писму.“

Милану нѣ ни на умъ пало гнѣвити се; онъ се тако збунио, да јоштъ никомъ ни благодаріо нѣ на честитаню и на дару.

„Главнo е у ствари то,“ привати речъ домаћинъ, „оноко весело, „што намъ новыи капетанъ остае и далъ у Н—Б . . . на посади. И самъ самъ быо у бриги крозь ово неколико дана, еръ нисамъ држао, да ће га власть и далъ оставити овде. Чу ли ме, мой кнѣжководителю, брже у долнѣ подруме, па изъ оногъ бурета одъ 1811. године! Господи офицѣрима дванаестъ флаша, свакомъ нареднику по одну флашу и по по цванцига, а свакомъ войнику по полутагъ. Некъ сви знаду за новогъ господина капетана и некъ му пію здрављъ, аль данасъ некъ изостану са честитанѣмъ. Ето имъ сутра дана, па по вољи нека се начеститаю!“ Кнѣжководителъ изврши и што му е заповећено.

Примѣтно е было на господару Мирковићу, колико му е міо было њговъ негдашній питомецъ. Шала за шаломъ летела е изъ уста њговы. Миланъ нигда га нѣ видіо тако добро расположена, и то га яко троне.

„Я самъ нешто погрешіо“ рече домаћинъ седећемъ спрoђу себе капетану; „мѣница, кою самъ вамъ дао, была е наменута на вашъ ситный трошакъ; но садъ се каемъ, што самъ тако тврдъ было. Што ће вамъ мѣница; болъ е што друго. Незаборавите на главно правило. Вы

можете данасъ молити, што вамъ е воля, я вамъ немогу одрећи. Дакле на среду безъ околишеня; говорите, и штите, што вамъ е драго, я морамъ дати, — па ма было капу съ главе.

Очи капетанове быле су влажне. „Преко овога, што самъ получио, шта би могао искати?“

„Та што се узтежете; нашто толико премишлянѣ. Оваква прилика еданпутъ е у години,“ промрмля старина.

„Дакле дозволите ми, да васъ полюбимъ, онако одъ срца, у име мое благодарности.“

„Е, то ніе скупа стваръ“, повиче домаћинѣ. Ћипе о бое са столица, падну еданъ другомъ науручія и разставе се, пошто е обоима яче кучало срце. Настане тишина. Грлѣнѣ нѣи двоице трнуло е све при трапези.

Међутимъ поврати се господаръ Мирковићъ брже него други и прекине тишину. „Шала на страну; край е безпослицама! дайте да се што паметно разговарамо.“ — Устане на ноге, яточи чашу и заповеди свима, да то исто учине; па онда се кучне съ капетаномъ, рекнувши му: „Гди е мушко некъ се нађе и женско; дакле гди е капетанъ, некъ се нађе узъ нѣга и капетаница! Живила она, цветала и зеленила се!“

Миланъ се смело изъ свега грла.

„Нека е смерна, побожна, добра и честита кућеница,“ придода госпою Мирковићка, кучнувши се съ Миланомъ.

„Мати, таква као што сте вы“ одговори капетанъ.

„И нека е најлюбезнѣя подъ небомъ!“, придода Лепосава.

„Госпођице, нека е налики на Васъ!“ придода капетанъ. Лепосава смешећи съ некомъ маломъ лютиномъ попрети прстомъ Милану, примѣтивши: „Данасъ вамъ се мора крозъ прсте гледати, али да ніе тога, были бы покарани.“ То рекавши попретиму и опеть прстомъ, као оно малой деци што се прети при караню.

Докъ се ово сбывало, остала лица при трапези чинили су свое невине приметбе. Наипре имъ е пала у очи издашность свогъ господара, кои нуди капетана, да иште одъ нѣта штогодъ оће — премда га капетанъ ніе добро разумео; па после здравица будућой госпои капетаници — и чудили су се, како капетанъ губи изъ вида тако лепу прилику и затвора очи, да невиди оно, чимъ га нуди господаръ мало замотанимъ речма.

„При свемъ томъ“, рече тихо кнѣжигосподителъ настойнику, устаюћи одъ трапезе, „я држимъ, да е стваръ свршена. А, шта ти се чини? Заръ невидишь младоженю и невесту?“

„На твоє речи кожа ми се ежи“ придода овай тихо, знашь, я мислимъ на мртвогъ госта и немогу да се отресеми те мисли.“

Устали су сви одъ трапезе. На здравлѣ! на здравлѣ! дало се чути изъ уста свию. Садъ е требало обредити люблѣ-

нѣ са свима, чимъ се завршивала свечаность. Домаћинѣ и домаћница учине свое. По реду приступи и Лепосава и на најпристойнѣи начинѣ полюби се съ Миланомъ. Но пошто мине то магновенѣ, погледаю едно другомъ у очи онако необычно, као лица, коя су се изненада познала као стари прѣятельи. Обое ѣуташе, мерише се зеницомъ као да оће едно другомъ у срце да погледе, приклоне се и юштъ еданпутъ додирнуса устницама, забравивши, да су се већ полюбили. Да ли е то ко спазіо или ніе, незнамъ; само то знамъ да е госпою Мирковићка спустила очи на свой прстенъ, у комъ е блистало зрно брилѣанта. Садъ приступе и остали домаћи и полюбе се съ капетаномъ; онъ ніе више осећао, да се съ кимъ полюбио; ніе се нашало, да се и подругій путъ полюби. Изгледао е, као да му е альина тесна на грудима. Лепосава се окренула была къ прозору, као да іой се нешто догодило.

Но ово станѣ ніе дуго трајало. Весело расположенѣ врати се брзо. Два подвоза са упрегнутимъ конѣима стаяше предъ кућомъ и на нѣима се извезу у полѣ.

VII.

Сутра данъ све е было по старомъ. Новый капетанъ дао се у посао свогъ званія, а посла е было и одвише. Стигне му дозволенѣ, да може учинити свое подворенѣ генералу. Мимо тога имао е онъ юштъ нешто расправити са бывшимъ капетаномъ, а за то е требало баръ три неделѣ на страни провести. Пође дакле на путъ, снабдѣвенъ свачимъ, не као гостъ, него као синъ. Ту е было и опомене, и совѣта, и шта ніе было, а лепы желя највише. Миланъ и Лепосава разстали су се као обично, кадъ е онъ ишао на параду, или кадъ е она ишла куда на посѣту. Само што га е опоменула, да се свакояко врати съ пута до нѣногъ дана рођеня, кои пада еданаестого Новембра. На овомъ своемъ путу свратио е и кодъ мене и преседіо некои данъ. Хвало се, да му е врло мило, што е капетаномъ постао, аль е уедно и то рекао, као да се по речма свогъ генерала ненада дуго остати у Н — Б . . . на посади.

То исто казао е безъ околишеня и господару Мирковићу, пошто се вратио съ пута, и свима быжао, што ће га изгубити. „Па акоће,“ рекне домаћинѣ, збогъ тога нетреба да намъ оседи коса. Онај одозго шилъ насъ и онако у другу посаду, некогъ раніе, некогъ доцніе. Докъ смо овде на овой грудви землѣ, нисмо никадъ врло далеко еданъ одъ другогъ; шта више, юштъ смо гдикадъ и врло близу.“

Данъ рођеня Лепосаве проведенъ е светчано. Отацъ іой е дао на даръ еданъ лепъ прстенъ и скупочену огрлицу. О ручку быо е врло добре волю, смешіо се, радовао се у толикой мери, да е то госпои Мирковићки пало у очи, и рече на уво команданту: „Домаћинѣ нашъ као да има нешто казати, чимъ ће насъ све зачудити.“

Додуше, ніе се ни преварила. Кадъ е Лепосава села на свое место, дигне съ танѣира салветъ и има шта видити. Две златне гривне и шесть низа бисера са златнимъ колчама осмену се на ню. Поврѣ тогъ дара

Устало є єдно писмо на ню управљно. Лепосава се томе яко зачуди и узме у руке даръ съ примѣтномъ радості. Отаць ніє скидао очію съ нѣи наслађавало се уживанѣмъ, што є све присутствующе изненада зачудіо. Садъ су гривне са низовима бисера ишли одъ руке до руке на танѣиру, а Лепосава отвори међутимъ писмо и почне га читати. На лицу іой се, познало да се іошть веђма упрепастила него мало пре, кадъ є лепе дарове спазила предъ собомъ. Отаць се топіо одъ умилена, а мати се услађавала дознати располженѣ своє вѣри изъ чертѣй нѣвогъ лица. Лепосава є дуго ћутала и сматрала писмо, кое найпосле спусти на столъ.

„Кѣри моя“, рече отаць, „пусти, некъ и то писмо прође крозь руке свою.“ Она онако безвольно дода га матери, до нѣ седећой.

„Но, што ти є? вальда ти є писмо узаптло дисанѣ? є ли, да твой отаць уме по вољи наређивати?“

„А ко є тай Петловић?“ упыта Лепосава онако крозь зубе.

„А да ко ће другій быти, ако не синъ єдне богате куће у Темишвару. Заръ бы ты іошть хтела бирати кодъ тако честитогъ младоженѣ. Та то є кућа сто пута богатія одъ наше! Садъ є синъ предузео сву радню на себе и ты ћешъ быти кокошка младогъ Петловића.“

Госпоя Мирковића читаше писмо. Веђъ по оному судећи, како є развлачила устне и нїяла главомъ, могло се заключити, да іой ніє по вољи и данеодобрава изборъ. Преда писмо капетану. Писмо є было овако написано.

„Нисамъ срећанъ предстати вамъ лично на данъ рођеня вашегъ, умилна госпођице; лекаръ ми є закратіо

путовати по овако ружномъ времену. Зато само духъ мой долази къ вама. Я самъ вама непознатъ, и врло ми є жао, што самъ вамъ непознатъ. Камо мое лепе сређе, да самъ могао самъ собомъ доћи и васъ запросити, те бы лепо садъ свршіо, што су наши отцеви као стари познаници и прїатели уговорили. Будите уверени, чимъ време буде блажіє, ето ме къ вама у Н — Б . . . ; на мою болестъ нећу се освртати. Я благосиламъ мою судбину! Одсадъ ће ми быти тай зада- такъ на души, да и вы благосилате нашу заєдничку суд- бину. Я засадъ просимъ руку; на срце іошть немамъ права. Оно треба да се преда одъ добре вољи, само. Али, неодреците ми баръ надежду, да ћу га моћи задо- быти. Кадъ бы хтели веровати, да бы ме неколико вр- стій вашомъ рукомъ написаны, пре излечили него сва- колика лекарска вештина, вы се не бы дали дуго моли- ти. Дозволите ми назвати се вашимъ просіоцемъ и за- ручникомъ.

Светозаръ Петловићъ.
(продужиће се.)

Летный театръ.

Господинъ. (разузури се одъ врућине).
Слуга. Изволите чашу воде?
Господинъ. Боже сачувай, то бы ме іошть веђ- ма разгрїяло, него ми дай чашу ракіє, — ракія лади.
(Слуга донесе ракію а господинъ иепіє.)
Господинъ. Дай іошть єдну.
Слуга. Господине, я несмѣмъ.
Господинъ. А зашто?
Слуга. Боимъ се да се несмрзнете.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

ТУРСКА.

Изъ Цариграда являю подъ 16. Юніємъ:

„Г. Бутенѣвъ, посланикъ рускій кодъ высоке Пор- те, стигао є у Одесу.

Флота адмирала Ліона становаће одчасти кодъ Смир- не и у Пирею, а одчасти на прибрежію Сире.

— За страовитый пожаръ у Солуну говори се, да се ніє случайно породіо, но да є виновникъ истогъ торго- ваць Скилиця, чи є запальнѣ баруть толику несређу при- чинію. Овай є торговаць веђъ и уапшенъ. — Гласа се, да за толикій баруть у средъ вароши ніє нико знао, а да є онъ за сумнителне цѣли и набавлѣнъ, у толико више, што є торговаць Скилиця изванъ вароши на єдномъ мѣ- сту накупіо іошть до 1200 бурадїй барута, и што є онъ великій непрїатель Турака, а занешено но потайно за-

узеть за Грє. Та ће се стваръ на сванїй начинъ строго испытати.

— Персискій посланикъ за Француску пошао є веђъ изъ Техерана на свое опредѣленіє у Паризъ.

— Енглескій индиниръ Минъ премерава мѣсто за грађенѣ гвозденогъ пута између Селеуціє и Алепа. Онъ ће затимъ проматрати и испытати рѣку Еуфратъ чакъ до Багдада. Ради се сирѣчь о томъ, да се ова рѣка прочисти и претвори у бродопловну.

РУСИЯ.

Изъ Петробурга являю „Нору“ слѣдуюће:

„Дознаємо изъ поузданогъ извора; да є крунисанѣ цара Александра одложено за пуны осамъ дана; оно ће

дакле быти 7. Септембра; свечаный улазакъ цара у Москву быће 25. Августа.

Генераль Муравіевъ, главный военный командатъ и намѣстникъ на Кавказу, побѣдитель Карса, отпуштенъ е на свое собствено зактеванъ изъ службе; онъ не доћи у државный савѣтъ за члена. На нѣгово пакъ мѣсто доћиће за кавказкогъ намѣстника генерал-лтнантъ князь Барѣтинскій.

— Изъ кралѣвства Польскогъ пишу „Корес. Итал.“ подь 22. Юліемъ слѣдуюће :

О будућемъ устройству земальске управе и о многообѣнанымъ реформама незна се засадъ іошть ништа.

Велика часть польскогъ благородника спрема се на путь у Москву, гди не оно на изречанъ позывъ намѣстника кралѣвства, князя Горчакова, присутствовати на светчаномъ крунисаню цара Александра II.

ФРАНЦУСКА.

Маршалъ Пелисіе стигао е 20. Юлія у Марсель гди е сѣино дочеканъ одъ безбройне мложине света. 22. Юлія давала е варошь нѣму за честь сѣйну часть, а 23. кренуо се маршалъ на путь у Паризъ.

Царъ е Наполеонъ маршала Пелисіе-а наименовао херцогомъ, кои насловъ царъ іошть никомъ не дао. Тыме га е хтѣо изванредно одликовати; маршалъ ово у пуной мѣри и заслужуе; ерѣ су заслуге нѣгове за свое отечество доиста превелике и неоцѣнне.

У Паризу 24. Юлія.

Између бавећи се овде Руса налази се и князь Лабановъ, надворникъ цара Александра, и дворскій банкеръ Стиглицъ. — Генераль Горчаковъ ручао е прекіоче кодъ ратногъ министра.

— Маршалъ Пелисіе ућиће 31. Юлія на челу едне части крымске войске съ найвећимъ торжествомъ у Паризъ.

— У бродницама Шербургскимъ ради се іошть непрестано съ найвећомъ ревности. Тамо су почели градити два нова линейна пароброда. Еданъ не се звати „Виль де Навтъ“, а другій „Севастополь“. А 3. или 4. Августа быће довршена и на воду пуштена нова парна фрегата „Импетіезъ“.

Политичкій Прегледъ.

△ Шпанія е утишана, поне засадъ, и снажне мѣре новогъ правительства а уедно и штедня, коя се према побунѣницама наблюдава, учинила е, те су се духови утишали.

За Еспартера е найвећій ударъ было покоренъ Сарагосе, ове велике вароши, коя е найвећма за пѣга за-

узета была, и то покоренъ подь власть О'Донела, нѣговогъ найвећегъ противника.

Што се пакъ тиче уставне монархіе у Шпаніи, то можемо рећи, да іој е буна пропащу грозила, ерѣ, кадъ е краљица у средь бойногъ метежа появляла се, онда су е обе партае съ усклицанѣмъ поздравили. Ова буна не дакле имала онај превратный карактеръ (значай) као велика буна Француска, него е она была само давнашня распра између супротны партая, коя е букнула у грађанскій ратъ, кои е на сређу тако неочекивано брзо и съ манѣ жертвѣи, но што се мислило, окончанъ.

Премда су пакъ тиме земљи заштеђени неописани яди и страве, ипакъ мора свакогъ шпанскогъ родолюбца дубоко тиштати, што е на тако насилный начинъ окрѣнѣнъ уставъ, и што земля мора уздисати подь несносномъ диктатуромъ самовольне войничке владе.

— Политичкій хоризонтъ на истоку не башъ тако бистаръ, као што се е очекивало, да не по свршетку овогъ рата быти. Русія као да немари толико, што не Турску и нѣне саюзнаке неповольно дирнути. Она одлаже повлаченъ изъ Карса колико е годъ могуће далъ, притомъ никако да се споразуме са союзнимъ силама у смотреню расправе бесарабске границе, и млога томе подобна; а та околность, што рускій царъ неће да обзнани Султану ступанъ свое на престоль посредствомъ едногъ изванредногъ посланика, као што е то чинила другимъ владоцима, и што непрестано и званични и незванични листови руски роптаю противъ Турака, показуе довольно, да мржня народа рускогъ противъ Турске, коя е противъ нѣговогъ очекиваня изъ овогъ рата сређно изишла, не іошть ни найманѣ попустила.

— „Норъ“ увѣрава съ поузданѣмъ, да е руско правительство рѣшило, учинити край стеги и запрекама, коима су путници, кои су у Русію путовали, изложени были. Ово бы было доиста еданъ знатанъ коракъ приближаваня рускогъ правительства къ Европи.

— Краль неапольскій издао е обшту амнестию за све политичке бегуице. Говори се, да е онъ то учиніо услѣдъ топлोगъ настояваня и наговора аустрійскогъ двора. — По вѣстима изъ Биланціе ради се у Неаполю осимъ издане амнестіе, коя не у себи садржавати не само помилованъ, него воспоставлянъ помилованы лица у пређашня званія, на едномъ закону о слободной печатнѣи, као и на едномъ проекту о саставляню министерства, кое не быти одговорно консулти (земальскомъ совѣту.)

— Наименованъ маршала Пелисіеа за Херцога, држе у Паризу за предвѣстника млоги друли производства у чинове благородника: Млоги мисле да не му предикать (прилогъ, као титула) быти узетъ или одъ Малакова или одъ Севастополя.

П о п р а в к а. У прошломъ то брою на страни 459., раздѣлу II. у врсти одоздо 9. у место н о. треба да стои п о.; а на страни 460., разд. I. у врсти одозго 4. у место н е м а. треба да стои и м а.